

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krole, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računi naročnino z ozirom na visokost poštne. Naročnino je plačati naprej. Posamezne štev. se prodajajo po 6 v. Uredništvo in upravnštvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje štev. 3.

Slava Tebi, ki si nas kmete ljubil!

Kmečki stan, srečen stan!

Dopis: dobrodošli in se sprejemajo zastoj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torej zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inserterov) je za celo stran K 80, za 1/2 strani K 40, za 1/4 strani K 20, za 1/8 strani K 10, za 1/16 strani K 5, za 1/32 strani K 2:50, za 1/64 strani K 1: — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 20.

V Ptuj v nedeljo dne 18. maja 1913.

XIV. letnik.

Proč s hinavci!

Vojne zmešnjave na Balkanu so končane in končano je mrzlično pričakovanje resnih dogodkov za našo monarhijo. Splošno pomirjeni danes lahko rečemo: svetovni mir je za sedaj zagotovljen in Avstro-Ogrski ne grozi več prelivanje krvi. Res, mirovnega cesarja imamo, veličastnega starca, ki je stal v svojem 18. letu v dežju sovražnikovih svinčenih krogelj, ki pa hoče svojo silovito cesarsko glavo položiti na palmo blagoslovesnega miru...

Črni oblaki so se razpršili, in — jasni dan vzhaja, dan gospodarskega dela, gmočnega napredovanja, dan solnčnatnega razvitka! Kajti tudi v Avstriji krvavijo rane, ki jih niso povzročili bajoneti, ki pa vendar pomenijo žrtev vojskanih zmešnjav. Danes še niso znani natančni računi teh žrtev, danes še ne vemo, koliko bomo morali mi Avstrijci s težko prisluženimi denarji plačavati, da se je Turke iz Evrope vrglo in da se ni uničilo avstrijski vpliv na Balkanu. Avstrijske rane povedali bodo šele naši ministri, kadar jim bode zmanjkalo denarnih sredstev... Takrat bomo zamogli izreči besedo kritike. Povedali bomo brez obzira na desno in levo, kako smo si mi avstrijski državljani predstavljali in želeli razvitek balkanskih zmešnjav. Računali bomo, je-li ne bi bilo naše naziranje ceneje nego postopanje zunanjega ministertva, ki je danes središče vseh napadov. A za danes, ko se gre za vpliv ter za veljavo naše domovine po vsem širnem svetu, lahko rečemo, da je Avstro-Ogrska v vseh teh balkanskih zmešnjavah zmagala in da so vsi njeni očitni ter skriti sovražniki v slabotni bojazni odnehali ter se podali. Naš cesar, naš mirovni cesar, ni potegnil sablje; zadostovalo je, da je prijel le za sabljini držaj in že so naši sovražniki potuhnjeno odšli. Zamani so upali, da bode avstrijska miroljubnost in najživahnejše lastne interese prezrla! Avstro-ogrsko monarhijo je v teh vojnih zmešnjavah dosegla, kar je začetkom zahtevala. Zahtevala je, da Srbija ne dobi od Rusije podkupljenega pristanišča ob jadranskem morju, — in ta zahteva je bila uresničena! Zahtevala je, da se uresniči samostojna nova država Albanija, — in tudi ta zahteva je bila uresničena! Zahtevala je, da se tej Albaniji priklapi od črnogorskega Nikite zaželjeno mesto Skutari, — in tudi tej avstrijski zahtevi se je že pokorilo. Iz vseh teh balkanskih zmešnjav izhaja torej naša domovina častno, več kot do sedaj...

O računih se bode pozneje govorilo; ali zdaj ima le iskrico avstrijskega čuvstva v sebi, mora biti ponosen na uspehe, ki jih je naša država v tej krizi v kljub velikanskemu številu trupenih nasprotnikov dosegla. Avstrija je združila evropski mir, ona je preprečila grozovito vojno, ki bi vso Evropo polila s potoki gorke človeške krvi... In zastava naše Avstrije je ostala pritemu mesta ter neomadeževana! To nam je vsekakor tolažba! In z novim

veseljem stopamo na delo, da popravimo zane-marjenost, ki je tu ali tam vsled vojnih zmešnjav in političnih napetosti nastala. Z novim veseljem povemo, da smo Avstrijci! In pozabiti nečemo krasne zvestobe, s katero nam je stala Nemčija v teh težkih časih rama ob rami. Vse, skoraj vse je Avstrijo zapustilo, — ali Nemčija ni pozabila svojih obljub, ona ni izdala svojega zaveznika, ona je držala v jekleni roki ostri meč, dokler je morala i naša država meč držati... Tega ne smemo in ne bomo pozabili...

Pa še nekaj ne bomo pozabili! In to je — hinavščino, grdo, brezdomovinsko, izdajalsko hinavščino, ki je šla v teh vojnih zmešnjavah kakor pleve v klasje, ki je zastrupljala v bogo slovensko ljudstvo, ki je vsled umetno sestavljenih „jugoslovanskih“ nazorov pozabila na patriotizem in hodila po avstrijski zastavi, kakor da bi bila to barva kakšnega balkanskega kronanega špekulanta... Ej, tega ne bomo pozabili!

Zmage balkanskih zaveznikov nad umirajočo Turčijo občutili so slovenski voditelji radikalne, liberalne in klerikalne smeri kot zmage nad Avstrijo. Igrača, prava igrača je, to trditev dokazati! Treba je le prelistati slovensko časopisje zadnjega pol leta, treba je le prečitati govore slovenskih voditeljev v zadnjih par mesecih, — in avstrijsko mislečo srce ima dovolj, več kot dovolj! Slovensko-prvaška javnost je pač mislila, da bode vihar na Balkanu podrl iste bre avstrijskega cesarstva in da se bode na teh razvalinah hipoma uresničila nova „jugoslovanska“ država... Zato se je po vseh slovenskih pokrajinah pojavila strupena gonja proti Avstro-Ogrski, — zato so panslaviistični agenti uresničili zahrbtno gonjo proti vsemu, kar še čuti za habsburško monarhijo, — zato se je večje število slovensko-narodnih inteligentov tako daleč spozabilo, da se je moralo pred čr. kr. sodnijo zaradi veleizdaje in žaljenja veličanstva zagovarjati, — zato prihajajo od politikujočih popov zapeljani kmetje danes k nam in povprašujejo s skrbnim srcem: ali je res, da ne spadamo več pod Avstrijo, marveč da smo že srbski podaniki?! — Zato prirejajo tisti slovensko-katoliški duhovniki, katerim je pravoslavni Črnogorec več nego Avstriji prijazni katoliški Albanec, vsako nedeljo na tucate hujskajočih shodov za „balkanske brate“, — zato se upajo komaj „lemenatu“ odrasli kaplani raz prižnice simpatije za Srbe razširjevati, medtem ko stojijo naši avstrijski rezervisti s puško v roki ob srbsko-črnogorski meji, — zato nabirajo prvaki po Slovenskem za „balkanske brate“ denarje, medtem ko nimajo niti vinarja za avstrijski „Rdeči križ“, — — zato, zato, vse zato...

Slovenski prvaki so v zadnjih preresnih mesecih dokazali, da jim je Avstrija deveta briga, da prodajo svojo domovino za vsak „jugoslovanski“ groš, da se iz panslaviističnih vzrokov poživljajo istotako na katoliško vero, da torej zanikajo katoličanstvo in Avstrijo...

Tega ne bomo pozabili, ne mi in ne slovensko ljudstvo, katerega avstrijski patriotizem in katoličanstvo je močnejši od vseh vseslovanskih panslaviističnih fraz. Brez ovinkov povemo: slovensko ljudstvo sodilo bode slovenske veleizdajalce, to pa ojtorej in brezobzirneje nego vsako drugo sodišče!

Balkanski dogodki so se vse drugače izvršili, nego se je to pričakovalo in želelo od slovenskih prvakov. Avstrija je zmagala, brez da bi le en bajonet namočila v sovražnikovi krvi. In zato bodejo zdaj slovenski voditelji zopet poiskali hinavsko krinko avstrijskega patriotizma, karerega so ravno kar prodali in izdali, — pisali bodejo lepe članke in govorili lepe govore, — kajti panslaviistične sanje so splavale za sedaj po vodi... Ali naše ljudstvo pozna zdaj te hinavce! In vse besedičenje ne pomaga čez to dejstvo! Ljudstvo vidi in sliši!

In slovensko ljudstvo kliče z nami: Proč s hinavci!

Balkanske zmešnjave.

Skutari Črnogorcev rešen. — Na poti do mira. — Odpust naših rezervistov zavlečen.

Mir, zaželeni mir prihaja. Balkanske države so ga v bistvu s Turčijo že sklenile. In tudi za Avstro-Ogrsko je nevarnost minula. Naše zahteve so uresničene. Skutari je od mednarodnih oddelkov vojaštva zaseden, obstoj in meje Albanije so zasigurjene. Pot iz Jadranskega morja ostane Avstriji prosta. Dokončali smo torej težko krizo. Upamo, da se ne bode kmalu zopet ponovila.

Skutari — zaseden.

Oddelki vojaštva evropskih velevalsti so zasedli Skutari. Črnogorsko vojaštvo je zdaj popolnoma nesrečno mesto zapustilo. S tem je vprašanje Skutarija, ki je stalo vsled gotovega špekulantovstva toliko krvi in denarja, rešeno. Avstrija je mogočni svoj vpliv uveljavila.

Naši rezervisti.

Včeraj se je vršil ministerski svet, na katerem je poročal zunanji minister grof Berchtold o položaju. Govorilo se je tudi o odpustu naših rezervistov ob meji, ali tozadavnega sklepa se ni sprejelo. Vojaške priprave na južnem vzhodu naše monarhije ostanejo nespremenjene, dokler niso vsa naša monarhijo se tikoča vprašanja na Balkanu rešena. Od rezervistov se jih morele nekaj na dopust (Urlaub) poslati, da se ugotovi željam prebivalstva. Ali število moštva ob meji ostane na isti višini. Govori se celo, da hoče naša vojna uprava zvišano stanje vojaštva ob meji za stalno obdržati.

Požar v Skutariju.

V najbogatejšem delu mesta Skutari, v „bazarju“, nastal je grozoviti ogenj, ki je vpepelil celo vrsto hiš in prodajalen z dragocenim blagom. Splošno se sodi, da so črnogorski vojaki iz maščevanja zažgali, ker morajo Skutari zapustiti. Od teh napol divjih čet, ki so bombardirali cerkve, sirotišnice in bolnišnice, je pač tudi to pričakovati. Oblast je uvedla strogo preiskavo in tudi že več sumljivih oseb zaprla. Kolikor je prebivalstva v Skutariju ostalo, bode pač globoko vzdihnilo, kadar zapustijo črnogorske tolpe nesrečno mesto.

Trpljenje v Skutariju.

Soproga avstrijskega konzula pl. Zambaur, ki je s svojim možem ves čas obleganja Skutarija v mestu preživela, pripoveduje naravnost grozne posameznosti. Obstreljevanje Skutarija je pričelo takoj v prvih tednih obleganja in je trajalo skoraj brez odmora 7 mesecev. Turki vojaki iz trdnjave niso hoteli v mesto hoditi, ker je bilo mesto v mnogo večji nevarnosti. Srbi in Črnogorci so torej proti mednarodnemu pravu na odprto mesto bolj nego na turško trdnjavo streljali. Zlasti krščansko predmestje so Črnogorci bombardirali. Gospa Zambaur ima celo vrsto fotografij, ki kažejo razvaline. Tako so bombardirali Črnogorci in Srbi sirotišnico, več bolnišnic itd. Istotako so streljali na konzulate. Najhujše je trpelo poslopje avstrijskega konzulata. Ali tudi ruski konzul je moral svoje stanovanje zapustiti, ker so črnogorske kroglice njegovo hišo skoraj popolnoma razdžale. Francoski konzul je moral zbežati v neko klet. Od cerkev je trpela najhujše katoliška katedrala, na kateri so se črnogorski artiljeristi streljati vadili. Gospa Zambaur pravi nadalje, da je morala ona s svojim možem in otrokoma 6 tednov v neki kleti preživeti. Dne 12. in 13. marca padlo je v mesto Skutari več kot 3000 krogelj, m. nj. tudi do 22 cm debele, katerim so dali ljudje priimek „velike svinje“. Te kroglice so skoraj 1 m visoke. Turki so se napram prebivalstvu dobro obnašali. Turki so ji kruha, dokler so ga le še sami kaj imeli. Gospa Zambaur trdi, da je bila ona s svojo družino edina, ki med obleganjem ni trpela glada. Kajti ona si je v začetku obleganja toliko življenskih sredstev nakupila, da so imeli dovolj in da so lahko še vsak dan 30 tujih otrok prehranili.

Konec balkanske vojne.

Londonška posvetovanja in pogajanja so imela torej le uspeh. Usoda evropske Turčije je zapečaten. Danes ali jutri, na vsak način pa v najkrajšem času bode v Londonu od Turčije, Bulgarije, Grške ter Srbije protokol podpisan, ki sklene preliminarni mir. Orožje med nasprotniki itak že dalje časa počiva in vse prizadete države so do skrajnosti opešane, tako da čez to dejstvo ne pomaga prav nobeno navdušenje več. O posameznih točkah te mirovne pogodbe smo že v zadnji številki poročali. Turčija odstopi albanskim zaveznikom vse svoje evropske pokrajine in ostane ji v Evropi le ozki pas zemlje okoli Konstantinopla. Kako si bodejo balkanski zavezniki pridobljeno zemljo med seboj razdelili, je seveda njih stvar. Gotovo je, da bode prišlo tukaj med njimi do hudih sporov. Kajti Grška in Srbija sta složni v sovraštvu proti Bulgariji, kateri hočejo oropati večidel z bulgarsko krvjo pridobljenih dežel. Kočljive točke, ki se tičejo evropskih vevlasti, so si te za-se obdržali. Tako bodejo vevlasti odločile, komu naj spadajo otoki v Egejskem morju. Ravnotako bodejo vevlasti, kakor se je to večinoma že zgodilo, meje nove države Albanije in upravo te države določile. Vsi drugi pojavi niso tako važni, vsaj za nas Avstrijane ne!... Grozovito prelivanje krvi na Balkanu prišlo je torej do konca. Skozi stoletja mogočna Turčija dokončala in izigrala je svojo zgodovinsko vlogo v Evropi. Balkanski narodi bodejo morali zdaj dokazati, da so za gospodarski in kulturni razvitke zreli in da niso le

slepo orožje v roki zlasti od Rusije plačanih protiaustrijskih panslavistov. Na vsak način je gotovo, da vključ sklenjenemu miru balkanskih zmešnjav še ni konec!

Ime

MAGGI

jamči

za izvrstno kakovost

MAGGI-jevih kock

po 5 vin. za 1/4 litra naj-

finejše goveje juhe.

Le-te so najboljše!

Blagovolite to upoštevati
pri nakupovanju.

Politični pregled.

Kužna postava, ki jo je državna zbornica sprejela, je od cesarja potrjena. Postava določa natančno one kužne bolezni, ki so podvržene naznanilni obveznosti. Med te pa ne spadajo splošne ljudske bolezni, kakor n. pr. jetika ali tuberkuloza. Nadalje določa postava pri izbruhu kug izoliranje bolnikov, desinfekcijo, omejitev rabe vode in prometa z življenskimi sredstvi, izpraznjenje stanovanj, nadzorovanje gotovih oseb, uničenje živali, zapiranje učilišč, prepoved krošnjarstva itd. Troške za boj proti kugam nosi v prvi vrsti država. Kazni zaradi prestopkov zoper to postavbo obstojijo večidel iz denarnih glob in se ta denar za javno zdravilstvo porabi.

V Gradcu so se vršili med svobodomiselnimi in klerikalnimi študenti poulični pretepi, ki so postali tako hudi, da je moralo vojaštvo red napraviti. Klerikalni listi seveda zdaj kričijo in delajo iz črnih protežirancev prave mučenike. Smešno!

Gališki deželni zbor je vlada razpustila, ker ni prišlo do zaželenega sporazuma med Poljaki in Rusini. Obenem se je razpisalo nove volitve.

Na Češkem postavilo se je za deželo vladnega komisarja. Nemško-češka pogajanja so se namreč razbila in sredstva za deželno gospodarstvo sa pošla. Dosedanji deželni odbor pomagal bode komisarju kot posvetovalni zastop.

Oderuhi. „Der deutsche Landwirt“ poroča: Iz Salzburga se piše, da se trudi bavarska slad-

korna rafinerija Regensburg, prodajati v avstrijskih planinskih deželah sladkor. Cene sladkorja so mnogo nižje od onih avstrijskih rafinerij, vključ temu da se mora plačevati nino in porabni davek. Torej vključ colni prodaja pri nas inozemski sladkor ceneje domači. Pa naj kdo reče, da niso sladkorni roni navadni oderuhi!

Španski kralj Alfonz obiskal je te dni coskega predsednika v Parizu. Pravijo, da to potovanje politični pomen in da se Španska pridruži tripelamenti odnosno coski. Ob priliki obiska nameravali so anal kralja Alfonza umoriti. Ali policiji se je čilo, odkriti zaroto in vjeti celo vrsto astičnih morilcev.

Dopisi.

Sv. Marjeta ob Pesnici. Preteklo imel je naš zagriženi prvaški fajmošter Frangeš „binkoštno pridigo“, ki je bila najgrše politične hujskarije. Najprve je čez nemški „Schulverein“, čes da se v njegovih šolah otroke „luteransko“ vzgaja, zabil je seveda to nesramno laž dokazati, katerih vera je bržkone boljša od one te prižnici razsajajočega Frangeša. Seveda je tudi udrihal po nemškem društvu „Süd“, in govoril o germanizmu ter protestantizmu so se ljudem lasi ježili. Mi kmetje se ne damo zapeljati v sovraštvo proti Nemki nam bi bilo le škodljivo. Svetujemo Frangešu, da naj s svojo grdo gonjo v poneha. Politične stvari nimajo v hiši Bopraviti in kdor zlorablja cerkev v svoje skarije, ta škoduje sveti veri bolj nego brezvercev.

Sv. Ožbalt na Dravi. Dragi „Štajerc“, let se že pozna, pa ti še nisem kaj iz našega zapuščenega Sv. Ožbalt. Sedaj enkrat naznanim, da imamo tukaj predega gospoda fajmoštra; nas imajo za „fakine“, „lumpe“ i. t. d. Pravijo, da otrobom mešamo in da nas svinje pojedo nas še vejo veliko vzrokov, samega sebe vidijo, ko v pijanosti doli čez cestne zakej se dojo... Za zdaj pa z Bogom, naš Vinko hodnjič pa več!

Kmetijski stan, srečen ali je?

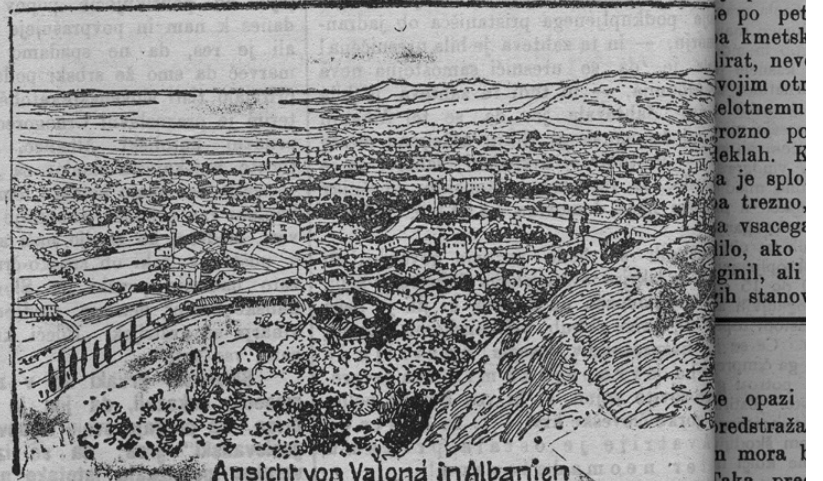
(Dopis iz kmetijskih krogov.)

Vojni duhovi so se nekoliko ohladili, kritični dnevi se polagoma odstranjujejo in mir bode končno obvladal. Delavsko v se rešuje, kako bi se zamoglo spet skozi ski stan dobrobit držav zasiguriti, kajti so, da puška in kanon ne moreta streljati je še toliko svinca na raspolago, ako veški želodec pred vsem s tečno hrano njen, za katero hrano skrbi le kmet, potem lastnoročno obdelanega zemljišča

Valona.

Provizorična vlada nanovo uresničene države Albanije imela je doslej svoj sedež v albanskem mestu Valoni. To mesto Valona, ki je imenujejo Turki Avlena, leži v doslej turškem vijaletu Janina ob jadranskem morju. Mesto, kate-rega kaže naša slika, ne šteje niti 7000 prebivalcev; vendar pa je ravno tako v gospodarsko-trgovinskem, kakor tudi v političnem oziru jako važno. V tem mestu imajo svoj sedež trije grški nadškofje in trije evropski vice-konzuli.

Grška bi to mesto prav rada zavzela in obdržala. Ali Italija in njeni zavezniki se krčevito branijo zoper to grško nakano. Ni izključeno, da bi prišlo vsa šanja Valone še do ostrih ter nevarnih zmešnj

Ansicht von Valonā in Albanien